

De adviescommissies Jeugd-, Maatschappelijke opvang- en Gehandicaptenbeleid, Kleurrijk Samenleven Nijmegen, Seniorenraad Nijmegen, RegenboogRaad Nijmegen en de Cliëntenraad Participatiewet vragen gezamenlijk jullie aandacht voor de volgende zaken.

Artikel 1 van de Grondwet

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Wij merken dat dit artikel steeds meer onder druk staat en vragen daarom nadrukkelijk vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid om de eigen rol op te pakken.

Concreet betekent dit:

- Een brede inclusieagenda is mooi. Aandacht voor de verschillende kwetsbare groepen en individuen is en blijft noodzakelijk. Hierbij moet goed gekeken worden naar de verschillen tussen alle doelgroepen en de uitdagingen die ieder van deze groepen heeft.
- Gebruik alle beschikbare middelen om de stad zo in te inrichten en behouden dat iedereen zich welkom én thuis kan blijven voelen. Dit vraagt om een inspanningsverplichting van de gemeente bij zowel fysiek als sociaal maatschappelijk beleid, uitvoering en monitoring hiervan.

Discriminatie en veiligheid

In aansluiting op het bovenstaande is aandacht voor het bestrijden van discriminatie belangrijk. Het is noodzakelijk dat iedereen zich veilig voelt. Aan de gemeente komt de taak toe dit handen en voeten te geven en veiligheid van alle inwoners en bezoekers zo goed mogelijk te waarborgen. Een goede monitoring is hierbij vanzelfsprekend.

De adviescommissies merken dat het meldingssysteem de werkelijkheid niet voldoende weerspiegelt. De gemeente moet daarom de meldingsbereidheid stimuleren, waarbij de gemeente erop toe moet zien dat deze meldingcijfers leidend zijn bij het opstellen van beleid. Tot slot is het noodzakelijk om bij alle beleidsterreinen aandacht te hebben voor inclusie, diversiteit, gelijkwaardigheid, (anti)discriminatie en veiligheid. Voorbeelden (dus geen uitputtende lijst) van dergelijke beleidsterreinen zijn het openbaar vervoer, sport, onderwijs en zorg en welzijn.

Inclusief en divers personeelsbeleid

Op het gebied van inclusie en diversiteit zijn er hoopgevende maatregelen gericht op de stad. In het kader van ‘practice what you preach’ adviseren wij om diezelfde energie en aandacht te besteden aan inclusie en diversiteit in de gemeentelijke organisatie. Uitwerking van het advies¹ van ons gezamenlijk hierover biedt handreikingen voor het inclusie- en diversiteitsbeleid voor de

¹ <https://nijmegen.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/3dbeb6aa-2448-4134-af4e-10b57d7d06e0?documentId=0e3262de-d7d1-4200-8bfa-8d5ea7b2f56e&agendaItemId=32b0467c-9ad6-4631-a62a-cc444d9a6aa5>

interne organisatie verdeeld over drie pijlers: (1) werving en selectie, (2) behouden en (3) doorstroom.

Zorg en welzijn

De sociale basis moet voor iedereen toegankelijk zijn. Het is van belang dat hierbij extra aandacht wordt geboden aan de verschillende kwetsbare doelgroepen zodat de sensibiliteit gewaarborgd wordt voor iedereen.

Onderwijs en arbeid

De gemeente moet zorgdragen dat iedereen toegang kan hebben tot scholing, (on)betaald werk en/of dagbesteding zodat persoonlijke ontwikkeling mogelijk en veilig is.

Wonen en openbare ruimte

De gemeente moet met een andere blik kijken naar de segregatie en een betere verdeling van de samenleving stimuleren zodat mensen niet van elkaar vervreemden.

De Goffert is in Nijmegen een mooi voorbeeld van een plek waar iedereen zich thuis kan voelen. Probeer in elk stadsdeel die verbinding te creëren bij de inrichting van de openbare ruimte en de woningmarkt.

Milieu, energietransitie en klimaatadaptatie

We zien dat juist de kwetsbare Nijmegenaren op plekken wonen waar veel moet gebeuren om toekomstbestendig te wonen. Juist deze groepen hebben minder middelen en mogelijkheden om hier zelf iets aan te doen. De gemeente kan deze groepen extra faciliteren en ondersteunen.

Financiële bestaanszekerheid

Financiële bestaanszekerheid werkt door op andere domeinen, onderwerpen en leefgebieden.

De gemeente moet er zorg voor dragen dat alle inwoners van Nijmegen, ongeacht hun financiële situatie, de mogelijkheid hebben om in deel te nemen aan activiteiten, toegang hebben tot gezonde en betaalbare voeding, toegang tot betaalbaar vervoer en dergelijke.

De persoonlijke financiële draagkracht is voor iedere inwoner van Nijmegen van groot belang. Wij zien dat veel mensen problemen hebben de financiën op orde te krijgen en houden en vragen daarom om structurele maatregelen om hen hierbij te helpen. Met name rondom belangrijke levensgebeurtenissen is extra aandacht nodig. De gemeente zou inwoners standaard kunnen wijzen op mogelijke financiële gevolgen bij wijzigingen van persoonlijke gegevens in Basisregistratie Personen.

Het is belangrijk dat professionals en inwoners met geldzorgen weten waar ze terecht kunnen voor hulp.

Financiële middelen

Het Ravijnjaar 2026 maakt de financiële situatie van de gemeente onzeker. Wij zien dit met lede ogen tegemoet en hopen dat de gemeente de schaarse middelen verantwoord inzet.

Communicatie

Een heldere, duidelijke én sensitieve communicatie is voor iedereen van belang. We vragen daarom om hiervoor zorg te dragen door regelmatig standaarddocumenten te toetsen.

Daarnaast vragen we om voor alle contacten met de gemeenten altijd te zorgen voor een digitale, een schriftelijke én een telefonische mogelijkheid. Ook moet een burger voor contact met de gemeente altijd zonder afspraak bij een loket kunnen aankloppen.

Op de volgende pagina's volgen de bouwstenen van de individuele commissies.

Aan de politieke partijen die deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 in Nijmegen

Betreft: bouwstenen voor het coalitieakkoord 2026-2030

Nijmegen, maart 2025

De *adviescommissie Kleurrijk Samenleven Nijmegen* vraagt jullie aandacht voor het volgende.

Advies

Personeelsbeleid: waarborging van objectiviteit en integriteit bij werving en selectie

We verwachten van de gemeente Nijmegen dat zij zelf een voorbeeld is van een diverse, inclusieve en kleurrijke organisatie. Dit moet niet alleen zichtbaar zijn in beleid en woorden, maar ook in de samenstelling van het gemeentelijke personeelsbestand. De ambtenaren die in Nijmegen werken, zouden een afspiegeling moeten zijn van de samenleving: niet eenzijdig, maar een rijke mix van talenten, achtergronden en ervaringen.

In het streven naar een inclusieve en diverse werkomgeving is het essentieel dat het wervings- en selectieproces vrij is van vooroordelen en discriminatie. Dit is cruciaal om gelijke kansen te bieden aan alle sollicitanten, met name aan mensen met een migratieachtergrond. De adviescommissie Kleurrijk Samenleven Nijmegen (KSN) heeft in een eerder advies het belang benadrukt van objectiviteit en integriteit binnen het wervingsproces. Dit kan worden gewaarborgd door middel van:

- Periodieke bewustwordingstrainingen voor medewerkers die betrokken zijn bij selectieprocedures.
- Transparante en eerlijke wervings- en selectieprocedures die discriminatie en onbewuste vooroordelen tegengaan.
- Meer diversiteit binnen selectiecommissies, zodat de beoordeling van kandidaten vanuit verschillende perspectieven gebeurt.

Een inspirerend voorbeeld hiervan is de Gemeentepool van Arnhem. In 2024 introduceerde de gemeente Arnhem een innovatief wervingsprogramma dat medewerkers de kans geeft om binnen de organisatie verschillende rollen en werkzaamheden te verkennen. Dit programma richt zich op brede inzetbaarheid op basis van motivatie, talenten en ambities. De gemeente Nijmegen zou dit als voorbeeld kunnen nemen door een soortgelijk programma te ontwikkelen om niet alleen talent aan te trekken, maar ook vast te houden. Een inclusief personeelsbeleid draagt niet alleen bij aan eerlijke kansen, maar maakt de gemeente ook sterker, innovatiever en representatiever voor haar inwoners.

Anti-discriminatieagenda: de aanpak van discriminatie mag niet afhankelijk zijn van meldingen

Discriminatie bestrijden begint niet bij meldingen. Het begint bij beleid, bij handhaving en bovenal bij de politieke wil om echte verandering af te dwingen.

Er is meer dan voldoende aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, ervaringsverhalen en objectieve gegevens zoals ongelijkheid in werkgelegenheid, huisvesting en onderwijs. Toch blijft de gemeente Nijmegen zich richten op het verhogen van meldingen als graadmeter voor de ernst van discriminatie. Dit is symptoombestrijding en leidt af van de kern van het probleem.

Veel slachtoffers melden discriminatie niet—uit angst voor repercussies, omdat ze denken dat het geen zin heeft, of simpelweg omdat ze geen vertrouwen hebben in de overheid. Onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) bevestigt dat juist kwetsbare groepen, zoals arbeidsmigranten en statushouders, minder snel melding maken. Hierdoor geven meldingen geen realistisch beeld van de daadwerkelijke omvang en ernst van discriminatie². Wij verzoeken de gemeente Nijmegen om uit de veilige zone te stappen en discriminatie structureel aan te pakken door:

- Handhaving en sancties tegen werkgevers en instanties die discrimineren.
- Verplichte anti-discriminatietrainingen voor bedrijven, ambtenaren en selectiecommissies.
- Objectieve en transparante selectieprocedures bij werving en promotie.
- Actieve monitoring van discriminatie op de arbeidsmarkt, woningmarkt en binnen gemeentelijke diensten.

Meer erkenning en zichtbaarheid van de geschiedenis en culturele feestdagen van mensen met een migratieachtergrond binnen het onderwijs

Discriminatie in alle vormen kan leiden tot systematische achterstelling en uitsluiting. Vanuit onze doelgroep pleiten wij voor meer aandacht binnen het onderwijs voor cultuur- en etnische diversiteit. Een manier om dit te realiseren is door meer ruimte te bieden voor erkenning en zichtbaarheid van diverse culturele en historische perspectieven.³ Door al op jonge leeftijd structureel aandacht te besteden aan verschillende culturen en perspectieven, ontwikkelen leerlingen een bredere maatschappelijke bewustwording en een sterker empathisch vermogen. Dit draagt bij aan een inclusieve samenleving waarin verschillen worden gewaardeerd in plaats van gestigmatiseerd. Dit kan door:

- Thematische bewustwordingsweken, zoals rond 21 maart (Internationale Dag tegen Racisme) en Ketikoti (herdenking slavernijverleden), waarin educatie en dialoog over structureel racisme en historische ongelijkheid centraal staan.
- Aandacht voor een breder scala aan culturele feestdagen, zoals het Suikerfeest, Divali of Chinees Nieuwjaar, om blootstelling aan diverse achtergronden te vergroten, meer begrip tussen leerlingen en een inclusievere schoolcultuur.
- Een bredere vorm van onderwijs over racisme en discriminatie, waarbij niet alleen de geschiedenis van kolonialisme en slavernij wordt behandeld, maar ook de doorwerking ervan in de hedendaagse samenleving, zoals discriminatie op de arbeidsmarkt en etnisch profileren.

² <https://www.nporadio1.nl/fragmenten/met-mandy/9e762362-0c0f-4f75-b774-68e3ddfd1eeb9/2025-03-18-hoe-brengen-we-racisme-en-discriminatie-goed-in-kaart>

³ Met dien verstande dat men de verschillen tussen het openbare onderwijs en bijzondere onderwijs in het oog houdt, en daarbij ook in acht dient te nemen welke onderwijsaspecten vanuit de centrale overheid worden geregeld en welke aspecten gemeentelijk worden geregeld.

Betere informatievoorziening richting ouders in het onderwijs

Ouders spelen een cruciale rol in de maatschappelijke en culturele vorming van hun kinderen. Daarom is het essentieel dat scholen transparant en actief communiceren over de inspanningen die zij leveren op het gebied van diversiteit, inclusie en gelijke kansen. Wij vragen de gemeente om:

- Scholen aan te moedigen en te ondersteunen om ouders actief te betrekken bij het vormgeven van inclusief onderwijs door meer voorlichtingsmomenten en dialoogbijeenkomsten te organiseren. Dit kan helpen om ouders beter te informeren over het lesaanbod en hen de mogelijkheid geven om vragen te stellen en input te leveren.
- Rekening te houden met verschillende perspectieven bij het opstellen van educatieve programma's, zoals lessen over diversiteit en seksuele voorlichting. Scholen zouden transparant moeten zijn over hun aanpak en hierover in gesprek moeten gaan met ouders, waarbij aandacht is voor zowel maatschappelijke ontwikkelingen als respect voor persoonlijke overtuigingen.
- Door de samenwerking tussen scholen en ouders te versterken, wordt een gezamenlijke verantwoordelijkheid gecreëerd om leerlingen op te voeden tot kritische, empathische en maatschappelijk bewuste burgers.

Asiel en integratie

Ongedocumenteerde senioren in Nijmegen verkeren in een kwetsbare situatie door gezondheidsproblemen en psychosociale uitdagingen. De geplande afschaffing van de Bed-BadBroodvoorziening (BBB) in 2025 zou hun situatie verergeren. De gemeente Nijmegen heeft beloofd deze voorziening te behouden om hun basisrechten en welzijn te waarborgen. KSN vindt het belangrijk om dit beleid ook in de komende jaren voort te zetten.

Senioren-statushouders ondervinden obstakels bij arbeidsintegratie, zoals taalbarrières en culturele verschillen. Begeleiding door ervaringsdeskundigen en stimulering van vrijwilligerswerk kunnen sociale participatie bevorderen en isolement tegengaan. We willen dat hier voldoende aandacht aan wordt besteed.

Daarnaast is gerichte ondersteuning en begeleiding nodig voor migranten met taal- en leerproblemen, psychosociale uitdagingen en biculturele opvoedingsvraagstukken. Speciale aandacht is vereist voor kwetsbare groepen zoals LHBTIQ+ personen, vrouwen, mensen met beperkingen en eenoudergezinnen, met een focus op veilige woonomgevingen en cultuursensitieve begeleiding.

Het creëren van draagvlak binnen de Nijmeegse gemeenschap voor asielopvang en integratie is essentieel om polarisatie tegen te gaan en een inclusieve, veilige omgeving te bevorderen voor alle inwoners van Nijmegen.

We adviseren deze initiatieven serieus te nemen om de inclusie, veiligheid en stabiliteit van statushouders en ongedocumenteerden te waarborgen.

Aan de politieke partijen die deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 in Nijmegen

Betreft: bouwstenen voor het coalitieakkoord 2026-2030

Nijmegen, maart 2025

De adviescommissie JMG vraagt uw aandacht voor het volgende.

Algemeen

- Maak werk van het terugdringen van de wachttijden en wachtlijsten voor WMO-voorzieningen. Het is niet acceptabel dat kwetsbare inwoners tot zes maanden moeten wachten op een eerste gesprek.
- Blijf werken aan goed vindbare, toegankelijke en ook duidelijke informatie aan inwoners over de mogelijkheden tot ondersteuning, begeleiding en hulp. Niet alleen digitaal, via de websites van de gemeente en de Brede Basisteams, maar ook langs andere wegen. Zorg dat ook laaggeletterden en mensen met een verstandelijke beperking zonder veel moeite de informatie kunnen krijgen die zij nodig hebben.
- Versnel en intensiveer de ontwikkeling van de sociale basis in de drie stadsdelen die daar nu aan werken en breidt deze benadering uit naar andere stadsdelen. Continueer het werken met een lerende aanpak.
- Maak gebruik van ervaringsdeskundigheid, niet alleen bij de voorbereiding van beleid, maar ook bij de uitvoering en de monitoring en evaluatie daarvan.
- Ga verder met innoveren in het sociaal domein.
- Blijf bij het ontwikkelen van beleid oog houden voor de Lokale Inclusie Agenda, die gebaseerd is op het VN-verdrag voor Kinderrechten en het VN-verdrag voor mensen met een handicap. Betrek daar de inwoners – met en zonder beperking – bij.
- Blijf zorgen voor maatwerkvoorzieningen voor vragen om ondersteuning en hulp. Ook al werkt de gemeente aan versterking van de sociale basis en aan het ontwikkelen van collectieve voorzieningen voor veel voorkomende vragen, individuele voorzieningen blijven nodig.

Jeugd

- Werk aan het terugdringen van wachttijden en wachtlijsten, zowel bij de Buurtteams Jeugd en Gezin als bij de aanbieders van gespecialiseerde jeugdhulp.
- Blijf zorgen voor goede en goed toegankelijke ondersteuning en eventueel hulp wanneer opgroeien of opvoeden niet vanzelf gaat, in de vorm van ouderondersteuning en -advies, ondersteuning op school, aanspreekpunten en mogelijkheden tot verwijzing naar hulp. Zorg, wanneer er meer dan gewone, alledaagse problemen zijn, dat er tijdig goede en effectieve hulp beschikbaar is.
- Heb aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren.
- Zorg ervoor dat jongeren de mogelijkheid hebben om elkaar buitenshuis te ontmoeten en deel te nemen aan activiteiten. Zorg daarnaast voor voldoende professionals en vrijwilligers bij wie zij terecht kunnen als ze ergens tegenaan lopen. Besteed meer aandacht aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren. Hoe eerder zij hun unieke passies en

talenten ontdekken, hoe sneller zij kunnen meebewegen in een snel veranderende maatschappij.

Maatschappelijke opvang

- Zorg voor voldoende plaatsen voor mensen die een beroep moeten doen op voorzieningen van maatschappelijke opvang.
- Zorg ervoor dat er ondersteuning, begeleiding en hulp beschikbaar is, in samenwerking met instellingen en initiatieven die op dit gebied actief zijn.
- Ontwikkel samen met de mensen die gebruikmaken van maatschappelijke opvangmogelijkheden en voorzieningen die aansluiten bij hun behoeften.
- Zorg voor een goede verbinding van de maatschappelijke opvang met de gemeentelijke schuldhelpverlening, met de aanpak van huiselijk geweld, met lokale wooncorporaties en organisaties voor begeleid wonen, met de geestelijke gezondheidszorg en met de lokale sociale basisinfrastructuur.
- Steun en faciliteer de systeemaanpak Wonen Eerst. Geen tijdelijke opvang, maar een blijvende oplossing: preventie en wonen als eerste stap voor iedereen die (dreigend) dakloos is.
- Maak prestatieafspraken met woningcorporaties en vastgoed ondernemers over het huisvesten van dakloze mensen in de regio.
- Borg de laagdrempeligheid in de wettelijke taak om als gemeente dakloze mensen een briefadres te verstrekken.
- Zet in op vroegsignalering. Tijdig ingrijpen bij dak- en thuisloosheid is essentieel. Hulpverlening moet daarbij toegankelijk en makkelijk vindbaar zijn. Maak daarom bijvoorbeeld gebruik van fysieke locaties als daklozenkantoren of jongerensteunpunten waar ervaringsdeskundigen aanwezig zijn.
- Creëer tijdelijke huisvesting. Tijdelijke huisvesting kan een belangrijk rol spelen bij het voorkomen van een neerwaartse spiraal. Economisch dak- en thuislozen blijken volgens onderzoek van de Wageningen University & Research (WUR) een grote kans te hebben om binnen een jaar hun leven weer op orde te hebben als zij gedurende dat jaar in een veilige woon- of verblijfplaats wonen.

Mensen met een beperking

- Zorg dat de actiepunten uit de Lokale Inclusie Agenda worden uitgevoerd en zorg dat daarvoor middelen beschikbaar zijn in de vorm van een permanent budget.
- Versterk binnen het ambtelijk apparaat de expertise op het gebied van mensen met een beperking en let daarbij op ervaringsdeskundigheid.
- Zorg dat voor inwoners met een beperking de toegang tot zorg eenvoudig en duidelijk is. Die zorg moet van goede kwaliteit zijn en tevens betaalbaar. Zorg ervoor dat bestaande en toekomstige afspraken hierover goed nageleefd en gemonitord worden.
- Zorg ervoor dat de openbare ruimte, gemeentelijke voorzieningen en openbaar vervoer goed toegankelijk zijn voor mensen met een beperking en dat ze dat ook blijven.
- Zorg voor meer woningen voor mensen met een beperking en maak deze gemakkelijk aan te passen, zodat ze zonder veel kosten aan de specifieke behoeften van individuele inwoners kunnen worden aangepast.
- Zorg dat mensen met een beperking minder hindernissen ondervinden bij het vinden en houden van betaald werk.
- Zorg dat de bestaande inkomensongelijkheid tussen mensen zonder en mensen met een beperking ongedaan wordt gemaakt, bijvoorbeeld met behulp van inkomensondersteuning.

- Zorg voor goede informatie over de mogelijkheden voor inkomensondersteuning voor inwoners met een beperking en zorg dat deze mogelijkheden voor hen goed toegankelijk zijn.
- Zorg dat mensen met een beperking die afhankelijk zijn van een uitkering niet te lijden hebben onder de kostendelersnorm.

Bouwstenen voor partijprogramma's politieke partijen en het coalitieakkoord 2026-2030

Inleiding

Nijmegen heeft zich jarenlang gepositioneerd als dé Roze stad van Nederland. Dit blijkt uit de vele initiatieven en evenementen die de stad ondersteunt en organiseert om inclusiviteit en zichtbaarheid en de positie van lhbtq+ personen te versterken. Daarbij heeft Nijmegen een aparte adviescommissie voor lhbtq+ beleid: de RegenboogRaad.

Ondanks al deze inspanningen zijn er, zeker in de huidige tijd, veel uitdagingen voor de lhbtq+ gemeenschap en daarmee voor de gemeente. De RegenboogRaad hoopt dan ook dat de politieke partijen in Nijmegen de onderstaande onderwerpen terug laten komen in hun partijprogramma's en eventuele stembusakkoorden.

1. Wettelijke bescherming

Er is voortdurend aandacht nodig voor vrijheid, zodat alle mensen kunnen zeggen: "ik ben wie ik wil zijn en hou van wie ik wil". Artikel 1 van de grondwet waarborgt deze vrijheid en beschermt alle burgers van Nederland tegen discriminatie, ook op grond van geslacht, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook. De gemeente draagt dit actief uit en treedt direct op tegen discriminatie. Zij erkent de noodzaak van professionalisering en bewustwording om systemische discriminatie te onderkennen en tegen te gaan.

2. Gelijkwaardigheid en acceptatie, zichtbaarheid en bekendheid

De gemeente zorgt er actief en met inclusieve communicatie voor dat lhbtq+ personen zich gelijkwaardig behandeld, geaccepteerd en gezien voelen en dat zij gelijke rechten hebben als andere burgers in Nijmegen. Deelname aan de samenleving wat betreft wonen, werken, vrije tijd, sport en onderwijs moet voor alle doelgroepen mogelijk zijn. De organisaties die daaraan bijdragen, lhbtq+ personen ondersteunen en/of voorlichting geven binnen en buiten het onderwijs verdienen ondersteuning vanuit de gemeente Nijmegen. Te noemen zijn onder andere SchoolsOUT, GGD Nijmegen-Zuid, COC, DITO en het Transgender Netwerk Nijmegen.

3. Onderwijs

Nijmegen is met het samenwerkingsverband SchoolsOUT uniek in Nederland. SchoolsOUT wil de veiligheid van lhbtq+ jongeren vergroten, seksuele en genderdiversiteit bespreekbaar maken op scholen en kinderopvang en adviseren en ondersteunen bij het maken van beleid. Ook in de komende jaren zorgen de politieke partijen voor het voortbestaan van SchoolsOUT. Niet alleen door voldoende subsidiering, maar ook door het actief promoten van het werk van dit belangrijke samenwerkingsverband.

4. (Sociale) veiligheid

Hoewel Nijmegen zich inzet voor de veiligheid van lhbtq+ personen, ervaart menigeen nog onveiligheid, geweld en haatmisdrijven (zowel online als offline) vooral binnen sportverenigingen en uitgaansgelegenheden. Het is daarbij essentieel om de meldingsbereidheid m.b.t. deze onveiligheid te vergroten, zodat er een beter beeld ontstaat van de ervaringen van lhbtq+ personen. Dit kan helpen bij het ontwikkelen van gerichte maatregelen om de (sociale) veiligheid te vergroten. Als er aangifte gedaan wordt bij de politie, is het van belang dat goed getrainde agenten deze zorgvuldig behandelen.

5. Zorg en Welzijn

Er is specifieke aandacht nodig voor transgender personen, intersekse personen, lhbtq+ personen met een beperking, bi-culturele, mensen van kleur, mensen met een migratieachtergrond en oudere lhbtq+ personen. De gemeente neemt maatregelen om bepaalde groepen in specifieke situaties te beschermen zoals lhbtq+ asielzoekers in opvangcentra. Zij werkt waar zij kan en een wettelijke taak heeft, mee aan het verbeteren van zorg voor lhbtq+ personen en het terugdringen van de wachtlijsten voor zorg en (psychologische) hulpverlening bijvoorbeeld voor transgender personen.

6. Onderzoek en de plan do check act (pdca)-cyclus

Onderzoek wordt belangrijk gevonden om inzicht te krijgen in de behoeften van lhbtq+ personen en de effectiviteit van beleid. Daarbij wordt gewerkt volgens de PDCA-cyclus om beleid te ontwikkelen, uit te voeren en te evalueren. Programma's worden geëvalueerd en verbeterd. Dit geldt ook voor de Regenboogagenda van de gemeente Nijmegen. Deze liep van 2021 tot en met 2024. Een nieuwe Regenboogagenda is wenselijk.

Ook vragen wij met klem de monitoring van Sports-out, gezien hier subsidie voor is. En waar wij graag zien dat de continuering van subsidie noodzakelijk wordt geacht. Nijmegen wil zich profileren als stad waar iedereen mee doet, dus moeten er zeker faciliteiten zijn waar burgers veilig mee kunnen doen. Daar waar de Eurogames veel publiek trok, waar burgers zich veilig voelde om zichzelf te zijn te profileren.

7. Personeel en Organisatie (P&O)

P&O is het bij uitstek de plek waar de gemeente Nijmegen het goede voorbeeld kan geven. Zeker nu men bezig is met beleid rondom de uitwerking van P&O. Het gezamenlijk [advies](#) kan hierin sturing geven. Hoewel het niet altijd even makkelijk is om in alle lagen van de gemeente een goede en veilige weerspiegeling van de maatschappij te geven. En waar het best lastig kan zijn hoe de gemeente hier vorm aan moet geven willen wij jullie graag mee geven dat een goede weerspiegeling binnen de gemeente noodzakelijk is. Er is diversiteit, er is inclusie wat leidt tot exclusie. Ook is het een brede groep. Kijk naar de LHBTIQ+ doelgroep en zie daar alleen al de diversiteit in. Los van mensen met een bi-culture achtergrond of mensen met een handicap. Burgers en medewerkers moeten zich veilig voelen bij de gemeente. Maar ook herkenning en erkenning. Kijk daar bijvoorbeeld naar het beleid van de gemeente Arnhem.

Tijd voor een Integraal Ouderenbeleid 2026-2030

Bouwstenen voor partijprogramma's politieke partijen en het coalitieakkoord 2026-2030

De Seniorenraad Nijmegen wil met dit pleidooi bouwstenen aandragen voor de ontwikkeling van een gemeentelijk integraal en samenhangend ouderenbeleid. Een beleid waarin beleidsterreinen worden gekoppeld en er samenhang wordt aangebracht vanuit het perspectief van ouderen. Een dergelijk beleid kan lacunes voorkomen en bijdragen aan een zo lang mogelijk zelfstandig, gezond en actief leven van ouderen in Nijmegen.

De Seniorenraad heeft in 2022 eveneens voor de toenmalige partijprogramma's aandacht gevraagd voor de specifieke positie en problematieken van ouderen. Hoewel de huidige generatie ouderen gemiddeld langer fit en gezond blijft dan vorige generaties, krijgen alle ouderen op enig moment te maken met toenemende fysieke, mentale en sociale beperkingen, bijvoorbeeld verminderde mobiliteit, dementie of een toenemende kans op eenzaamheid.

Het aantal 65+'ers in Nijmegen zal in 2040 stijgen van 29.200 naar 42.900, een toename van 17 naar 24%. De categorie 70+'ers binnen deze groep zal met 7.000 personen (40%) toenemen.

Ouderen dienen onzes inziens om die reden als specifieke categorie benaderd te worden binnen de leidende principes zoals de gemeenteraad Nijmegen deze heeft geformuleerd: *“Preventie voor curatie, gewoon meedoen voor iedereen, zelfredzaamheid en sociale steun, en veiligheid in huishoudens”*.

Wij pleiten voor een beleid gericht op ouderen, ouder worden en ouder zijn, vanaf heden tot 2030 waarin de keten van voorzieningen en de lacunes daarin, integraal in beeld worden gebracht en gefinancierd en niet worden benaderd vanuit gefragmenteerde invalshoeken.

Integraal ouderenbeleid betekent ook dat ouderen iets voor anderen en ook jongeren kunnen doen, wat nu al veel gedaan wordt. Hoe zou onze samenleving eruitzien wanneer alle ouderen zouden stoppen met vrijwilligerswerk en oppassen op de kleinkinderen? Ouderen dragen hun steentje bij in de samenleving. Wanneer het niet meer lukt om de regie over je eigen leven te hebben, dan is een omgeving nodig waar de oudere formeel of informeel gesteund wordt.

Specifieke aandachtspunten uitgelicht

De absolute en relatieve toename van ouderen vraagt om een focus op ouderen op het gebied van welzijn, zorg en ondersteuning (met een verschuiving naar preventie), wonen, mobiliteit, inrichting van de openbare ruimte en het voorzieningenniveau in de wijk, alsmede inkomensondersteuning en armoedebestrijding.

De oudere levensfase met eigen waarden, inzet, kracht en zwakte vraagt om een actieve herwaardering van het ouder worden en het stimuleren van ouderen om een maatschappelijke rol te blijven spelen. Veel ouderen verrichten vrijwilligerswerk of zijn mantelzorger. Het aantal potentiële vrijwilligers en mantelzorgers zal in de loop van de komende decennia, gezien de vergrijzing, steeds verder afnemen. Dit vraagt in combinatie met de stijging van het aantal dementerenden en andere chronische zieken om een preventief beleid gericht op dementievriendelijke wijken, extra ondersteuning van mantelzorgers in verband met overbelasting en eenvoudige toegankelijkheid van (zorg)voorzieningen.

Specifieke aandacht voor de andere beleving van dementie en de veelal te laat gestelde diagnose bij oudere migranten zijn van groot belang om bewustzijn bij hen en hun omgeving te creëren.

In onze visie zou de wijk, de buurt, ingericht kunnen worden als het **verzorgingshuis van de toekomst**.

Voor ouderen zullen er voldoende levensloopgeschikte en betaalbare woningen beschikbaar moeten komen om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Naast een toenemende behoefte aan beschut en beschermd wonen moet aandacht worden besteed aan andere manieren van (semi-) collectieve woonvormen voor ouderen. De (her)inrichting van de openbare ruimte en een goede bereikbaarheid van te realiseren of bestaande voorzieningen in de directe leefomgeving van ouderen zijn onverbreekbaar verbonden met de ontwikkeling van vormen van wonen-met-zorg.

Meer aandacht voor wonen

Ouderen meer betrekken bij de planning en herinrichting van buurten en wijken is een voorwaarde om tot dementievriendelijke en levensloopbestendige wijken te komen.

De welzijnssector kan een belangrijke rol spelen in het stimuleren van draagkracht en cohesie in buurten.

Om senioren te motiveren om door te stromen naar levensloopgeschikte woningen, zo mogelijk in de eigen wijk, moet een woning beschikken over minimaal twee slaapkamers, een ruime buitenruimte en nog een reserve. Zo komen ook geschikte woningen voor andere groepen vrij. Er zijn garanties nodig voor gelijke toegang tot wonen, zorg en ondersteuning van alle ouderen in Nijmegen, ongeacht sociaaleconomische achtergrond of woonomgeving.

Nieuwbouwprogramma's moeten daarop aansluiten, met een overzicht van het aanbod, over de stad heen. Prestatieafspraken met woningcorporaties over middel dure huur heeft onzes inziens een brede bufferfunctie op de woningmarkt (d.w.z. prijs-kwaliteitverhouding).

Randvoorwaarden meenemen in huisvestingsverordening (bijvoorbeeld toewijzing in geval van schaarste).

Bij ontwikkelgebieden is aandacht voor de aantrekkelijkheid van deze gebieden belangrijk voor senioren. Living Inn en Aaron zijn goede voorbeelden van projecten voor een brede groep waar veel zeggingskracht vanuit gaat.

Wat betreft de woonomgeving zijn veilige ontmoetingsplekken binnen én buiten met goede straatverlichting en voetpaden essentieel voor het welzijn van ouderen evenals openbaar vervoer nabij woningen en voorzieningen voor senioren. Klimaatadaptatie en specifiek beperken van hittestress zijn voorwaarden voor goed wonen.

Onderzoek hoe, en monitor óf de echt kwetsbare senioren voldoende worden bediend (bijvoorbeeld bij dementie, alleenstaanden, rouw en andere grote veranderingen in de levensloop).

Wijkgericht werken en signaleren van armoede De inkomenspositie van ouderen is divers. De toename van het aantal ouderen zet de toekomst-bestendigheid van de financiële oudedagsvoorzieningen onder druk. Maatwerk zal nodig zijn om alle ouderen in financieel opzicht volwaardig maatschappelijk en sociaal te kunnen laten participeren in de samenleving. Een proactief ouderenbeleid vanuit de gemeente kan dit stimuleren.

Wijkgericht werken biedt kansen om mensen, die buiten de boot vallen beter te vinden en te begeleiden naar hulp: Stips, stadskantoor en 14024. Het vroegtijdig signaleren van problemen bij verborgen armoede, naast bemoeizorg, voorkomt verslechtering en schuldtrajecten die de gemeente veel geld kosten.

Benut bestaande budgetten voor de wijk, armoede-gerelateerd naar inwoneraantal en aantallen geregistreerde armoede onder ouderen en kinderen. Behoud bestaande voorzieningen en bezuinig hier niet op.

Goede bouwstenen voor armoede preventie en armoedebestrijding kosten niets. Strategisch omgaan met communicatie levert een win/win situatie op.

Laaggeletterdheid en digibetisme

Driekwart van de mensen, die de Stips bezoeken is functioneel niet toegerust op adequate communicatie met de gemeente.

Het taalgebruik van de gemeente is voor laaggeletterden ingewikkeld. Heb oog voor de manier van aanbieden van informatie door de gemeente. Formulieren moeten via digitale formats met het uploaden van aanvullende gegevens aangeleverd worden. Veel mensen werken met alleen een telefoon en zijn niet in staat om vanuit een telefoon een brief te beantwoorden en in dezelfde telefoon gevraagde data op te halen en bij te voegen.

Tien procent van de Nijmegenaren communiceert niet digitaal. Deze groep wordt structureel gedurende vele jaren, vergeten. Deze mensen hebben geen stem in de politiek.

De meeste financiële hulpverlening richt zich op het aanleren van vaardigheden om de aanbod gestuurde vragen, te beantwoorden. Het vroeg signaleren en bedienen van de groep laaggeletterden draagt bij aan goede dienstverlening en voorkomt ook de gevolgschade voor de gemeente. Tot op heden is er geen plan van aanpak om laaggeletterden te bedienen. Door preventie middels een gerichte aanpak is veel rendement te behalen bij deze groep Nijmegenaren waaronder een groot aantal ouderen.

Multiculturaliteit

Maatschappelijke veranderingen, de inter- en multiculturaliteit van de samenleving en technologische ontwikkelingen, vragen veel van de sociale en cognitieve vaardigheden van ouderen, met name ook van diegenen met een niet-Westerse achtergrond.

Dit alles vraagt om een integraal beleid vóór en met focus op de behoeften van ouderen, inclusief voor hen die de eigen regie over het leven verliezen of nooit hebben gehad.

De Clëntenraad Participatiewet wil graag de volgende bouwstenen onder uw aandacht brengen.

Goed werk voor werkzoekenden

Op dit moment in de tijd is er sprake van personeelskrapte op de arbeidsmarkt. Landelijk leidt dat tot aanmerkelijk hogere lonen. Het aantal werkzoekenden in de bijstand is laag. Dit gegeven moet niet alleen kunnen leiden tot grotere kansen om aan het werk te komen maar ook om meer eisen aan de uitstroom te stellen. Zo moet ingezet worden op een uitstroom die duurzame arbeid oplevert met een fatsoenlijke beloning. Om dit te bereiken moeten scholingsmogelijkheden en begeleiding aangeboden worden die leiden tot duurzame arbeid. Een en ander kan in afspraken met werkgevers worden vastgelegd.

Maatschappelijke investeringen in het sociaal domein

Armoede is een probleem van iedereen. Nederland is een van de rijkste landen in Europa en toch komt er nog te veel armoede voor. Ook in Nijmegen. Om er iets aan te doen kan dus iedereen worden aangesproken. De gemeente doet haar best om met afnemende middelen een sociaal beleid in stand te houden. Daar staat tegenover dat er aan geld in de samenleving geen gebrek is. Hierbij kan gedacht worden aan grote winsten in het bedrijfsleven maar ook aan productiviteit en investeringen. In de komende raadsperiode zou geprobeerd moeten worden om een deel van dat kapitaal te mobiliseren voor het bestrijden van armoede. Dit kan op twee manieren gebeuren. Het gemeentebestuur kan een beroep doen op kapitaalkrachtige instellingen en personen om bij te dragen. Anderzijds kan bij investeringen in de stad een deel worden gereserveerd. Bijvoorbeeld door een soort 1-procent regeling.

De baten zouden moeten worden gestort in een door de gemeente beheerd fonds waaruit uitgaven kunnen worden gedaan in het kader van armoedebestrijding.

Energiearmoede

Een onderwerp dat helaas actueel blijft is de energiearmoede. Ondanks de continue toename van het aandeel duurzame energie blijft de energieprijs hoog. Dat is het gevolg van internationale ontwikkelingen die de prijs van fossiele brandstoffen onvoorspelbaar maken. In de volgende raadsperiode moet er gezocht worden naar wegen en middelen om huishoudens die te lijden hebben van energiearmoede bij te staan.

Daarnaast moet aandacht blijven voor prijsvorming van energie in situaties waar huishoudens niet kunnen kiezen voor de goedkoopste energie leverancier, zoals bijvoorbeeld bij de aanleg van warmtenetten. Doordat de gemeente in eerdere instantie koos voor een publieke organisatie vorm kan een inkomensafhankelijke prijspolitiek worden gevoerd.

Regelarme bijstand

Landelijk wordt maatschappelijk en politiek erkend dat de participatiewet veel hardheden kent. Daarnaast kent de wet een veelvoud aan regels die eerder als belemmerend dan als stimulerend worden ervaren. Een en ander veroorzaakt veel, te veel, stress bij uitkeringsgerechtigden. Zeker bij uitkeringsgerechtigden die vanwege psychische en fysieke oorzaken eigenlijk helemaal niet onder de participatiewet zouden moeten vallen. Daarnaast is het zo dat de samenstelling van het bijstandsbestand geen aanleiding geeft om een snelle uitstroom te mogen verwachten. Ruim een derde deel is 55 jaar of ouder, drie kwart is alleenstaand, zeker meer dan de helft heeft een laag opleidingsniveau of geen startkwalificatie. Meer dan de helft van de uitkeringen wordt langdurig

verstrekt. Ondanks de kansen die de krapte op de arbeidsmarkt nog biedt lukt het hen niet om aan duurzame inkomensvoorziening te komen. Deze situatie is aanleiding om, voor zover het de gemeente mogelijk is, het bijstandsregime te verzachten. Als alternatief zou een herwaardering van vrijwilligerswerk kunnen dienen.

Financiële middelen

Het Ravijnjaar 2026 maakt de financiële situatie van de gemeente onzeker. Wij zien dit met lede ogen tegemoet en hopen dat de gemeente de schaarse middelen verantwoord inzet. De gemeente geeft zich bij bezuinigingen die de bestaanszekerheid van burgers raken, rekenschap van het toetsingskader waarin de (sociaaleconomische) mensenrechten expliciet deel van uitmaken. Het ontzien van de meest kwetsbare burgers is daarbij belangrijk.

Ondernemen vanuit de bijstand

Ondernemen vanuit de bijstand is nog onderbelicht in het beleid van de gemeente. Nu via landelijke politiek hele sectoren worden wegbezuinigd – muziek, cultuur, et cetera – en er minder geld gaat naar onderwijs en andere sectoren, zullen er ook mensen in de bijstand raken die bovengemiddeld intelligent, creatief en ondernemersgezin zijn. Momenteel zijn de voorwaarden om een onderneming te beginnen erg streng. Maar elk individu, die wat inkomsten haalt uit zelfstandig ondernemerschap, is een minder zware belasting op de bijstand.

De relatie tussen psychische gezondheid/ stress en armoede/ schulden/ regeldruk

Hoe groter de armoede en de stress door de regels, hoe slechter de mentale gezondheid, maar juist ook door slechte mentale gezondheid neemt de kans op armoede toe. Deze cirkel moet worden doorbroken, door stress bij mensen weg te nemen. Hoe minder druk je op mensen legt, hoe groter de kans dat ze mentaal voldoende ruimte in hun hoofd hebben om stappen te zetten om verder te komen. Wie onder druk gezet wordt, kan niet aan de lange termijn werken, want die komt in de overlevingsstand en kan alleen korte termijn besluiten nemen.

Overig

De bouwstenen 'maatwerk zonder willekeur', 'CAZ' en 'huisvesting' uit 2021 zijn helaas blijvend actueel. Gelukkig heeft de gemeente sindsdien wel voortuitgang geboekt met beleid voor en in dienst nemen van ervaringsdeskundigen.

